

Soinnusta sointuun

Sointuanalyysin perusteet
ja käytäntö

Seppo Torvikoski

Soinnusta sointuun

Seppo Torvikoski

Soinnusta sointuun

© 2026 SEPPO TORVIKOSKI

KUSTANTAJA: BOD · BOOKS ON DEMAND, MANNERHEIMINTIE 12 B, 00100 HELSINKI, bod@bod.fi

KIRJAPAINO: LIBRI PLUREOS GMBH, FRIEDENSALLEE 273, 22763 HAMPURI, SAKSA

ISBN: 978-952-89-2213-1

JOHDANTO	7
OSA I: KANTASOINNUT, SOINTUFUNKTIOT, TENDENSSISÄVELET	9
1. Muutama sana sointujen laaduista	9
2. Sointufunktiot	11
3. Kolmisointujen käännökset	14
4. Nelisoinnut - lisää ytyä harmoniaan	17
5. Dominanttiseptimisointu, noonisointu ja ”sixte ajoutée”	18
6. Nelisointujen käännökset	20
7. Melodinen molli ja analyysimerkit	22
OSA II: MUUNNESOINNUT	24
8. Modaaliset lainamuunnesoinnut	24
9. Väldominantit	26
10. Napolilainen sekstisointu	33
11. Ylinousevat sekstisoinnut	35
12. Vähennetyt muunneseptimisoinnut	41
13. Ylinousevat kvinttisoinnut	45
OSA III: HAJASÄVELET	49
14. Lomasävel	51
15. Sivusävel	51
16. Vaihtosävel	52
17. Ennakkosävel	52
18. Pidätys	53
19. Urkupiste	54
OSA IV: MODULAATIOT ELI SÄVELLAJINVAIHDOKSET	55
20. Diatoninen modulaatio	58
21. Kromaattinen modulaatio	59
22. Enharmoninen modulaatio	60
OSA V: KADENSSIT	64

Johdanto

Musiikinteorian opiskelun alkuvaiheissa opetellaan tunnistamaan sointujen laatuja (duuri, molli, vähennetty, ylinouseva + joitakin yleisimpiä nelisointuja). Tämä oppikirja vie sinut syvemmälle musiikin hahmottamisessa. Harjoittelemme sointuanalyysitekniikkaa ja siihen kehitettyjä merkintätapoja. Pidemmän tähtäimen tavoitteena on oppia ymmärtämään, miten harmonia toimii musiikissa – ja miksi se toimii niin kuin toimii.

Harmonia on länsimaiselle musiikille erityinen ominaispiirre. Se on kehittynyt pitkän ajan kuluessa luonnosäveliin liittyvistä yksinkertaisista ratkaisuksista (esim. puhtaissa oktaaveissa tai kvinteissä laulaminen/soittaminen, bordunasäestys) kohden yhä rikkaampia ja monipuolisempia sointeja ja sointuyhdistelmiä.

Yksittäinen, sävellyksestä irrallaan oleva sointu ei sisällä vielä kovinkaan paljon musiikillista merkitystä. Harmoniasta voidaan puhua oikeastaan vasta sitten, kun sointuja asetellaan peräkkäin mielekkääseen järjestykseen. Tästä käytetään usein ilmaisu sointuvirtailu.

Keskiajan (n. 400-1500) ja renessanssikauden (n. 1400-1600) sävellyksissä soinnut tuntuivat välillä virtailevan kovin mielivaltaisesti. Tuohon aikaan vallalla oli ns. intervalliharmonia. Säveltäjät tarkkailivat kyllä eri stemmojen välisiä intervaleja, mutta eivät olleet kovinkaan kiinnostuneita siitä, millaisia sointuja niistä muodostui. Duuri- ja molliasteikot vakiintuivat vasta 1500-luvun lopulta lähtien sävellysten perustaksi. Siirryttiin modaalisesta musiikista tonaaliseen musiikkiin. Käsitys sointujen käytöstä ja merkityksestä muuttui tällöin radikaalisti.

Tonaalisen musiikin valtakausi kesti klassisen musiikin puolella kolmisensataa vuotta käsittäen barokin (n. 1600-1750), wieniläisklassismin (n. 1780-1830) ja romantiikan (n. 1815-1910). 1600-luvun alusta 1800-luvun loppuun kestäneen ajanjakson aikana sointujen käyttö kehittyi valtavasti. Tonaalisuuden rajat venytettiin vähitellen äärimmilleen muunnosointujen ja modulaatioiden avulla. Kun suunnilleen kaikki keinovarot oli käytetty, 1800-luvun lopulta alkaneet virtaukset lähtivät etsimään uudenlaisia musiikillisen ilmaisun tapoja. Impressionismi, ekspressionismi ja dodekafonia haastoivat vakiintuneet käsitykset asteikoista ja harmonian käytöstä 1900-luvulle tultaessa. Tonaalisen klassisen musiikin valtakausi oli tullut päätökseensä.

Duurit ja mollit jäivät silti elämään. Klassisen taidemusiikin parissa sävelletään meidänkin aikanamme myös duuri- ja mollikappaleita, ja valtaosa rytmimusiikista (pop, rock, iskelmä...) pitää vahvasti tonaalisuuden perinnettä yllä. Suurelle osalla ”tavallista kansaa” tonaalinen musiikki taitaakin edelleen olla standardi ja kaikki siitä poikkeava jotain korvalle vieraampaa.

Perinteisten sointuanalyysitaitojen kehittäminen kannattaa monestakin syystä. Tässä muutamia noin alkuun:

- Saat valmiuksia sävellysten tutkimiseen, opetteluun ja muistiin painamiseen.
- Prima vista -soitto helpottuu, kun nuottikuvasta syntyy soivia mielikuvia myös harmonian osalta.
- Transkriptioiden teko tai korvakuulolta oppiminen alkaa sujumaan, kun huomaat, että kuuntelemasi musiikki sisältää sinulle tuttuja ilmiöitä.
- Jos sävellät tai sovitat itse, kykenet poimimaan uusia ideoita ja oivalluksia kappaleista, jotka sisältävät hieman erikoisempia ratkaisuja.

Tonaalisen musiikin harmonia toimii hyvin loogisesti ja johdonmukaisesti. Olet varmaan huomannut, että meidän aikanamme sävelletyissä duuri- ja mollikappaleissa käytetään aivan samanlaisia sointukulkuja, joita säveltäjät käyttivät jo satoja vuosia sitten. Ei kuitenkaan siksi, koska he käyttivät niitä, vaan samoista syistä. Toivottavasti tämä kirja ei ole pelkkä ohjeistus siihen, miten ”palloja muutetaan roomalaisiksi numeroiksi”, vaan se auttaa sinua ymmärtämään musiikin harmoniaa syvemmin.

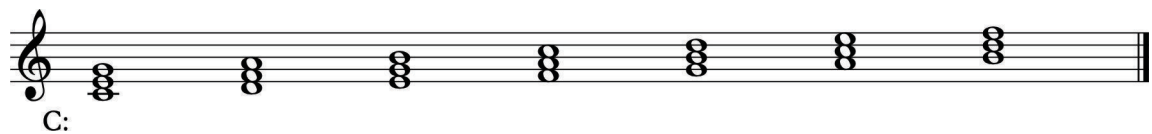
Oulussa 23.9.2026

Seppo Torvikoski

OSA I: KANTASOINNUT, SOINTUFUNKTIOT, TENS- DENSISÄVELET

Duuri- tai molliasteikkoon kuuluvia säveliä kutsutaan kyseisen sävellajin kantasäveliksi. Kullekin asteikon kantasävelelle muodostuu kolmisointu, kun säveleen liitetään terssi ja kvintti. Näin syntyvät kantasoinnut:

C-duurin kantasoinnut:

Kantasointuja on seitsemän, kuten kantasäveliäkin. Niillä on selvästi kahdenlaisia ominaisuuksia: laatu (duuri, molli, vähennetty tai ylinouseva) ja sointuteho eli -funktio.

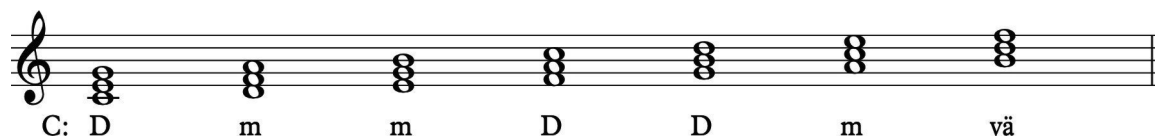
1. Muutama sana sointujen laaduista

Duuri- ja mollisoinnut ovat konsonoivia (sopusointuja). Tämä johtuu siitä, että ne eivät sisällä riitaintervalleja. Duurisointu on luonteeltaan valoisa ja iloinen, mollisointu puolestaan tumman sävyinen ja surumielinen.

Ylinousevat ja vähennetyt soinnut ovat dissoinoivia (riitasointuja). Niiden sisältämä ylinouseva tai vähennetty kvintti on riitaintervalli. Soinnut ovat luonteeltaan jännitteisiä ja vaativat purkauksen.

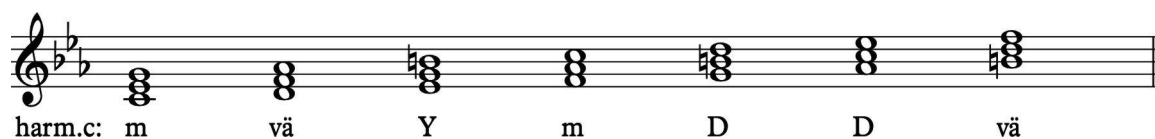
Eri laatuiset soinnut asettuvat asteikon kantasoinnuiksi seuraavalla tavalla:

Duuriasteikossa:

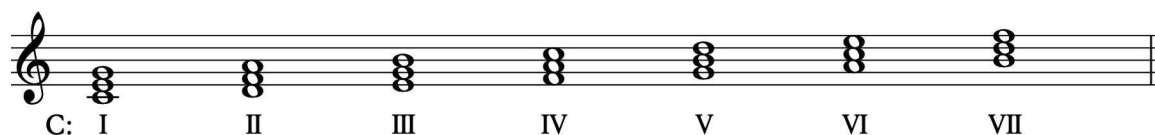
C: D m m D D m vä

Harmonisessa molliasteikossa:

harm.c: m vä Y m D D vä

Soinnun sijainti asteikossa merkitään roomalaisella numerolla tähän tapaan:

C: I II III IV V VI VII

Sama merkintätapa on käytössä sekä duuri- että molliasteikoissa. Sekä soinnun laatu että sen funktio ovat kytköksissä sen sijaintiin asteikossa, olipa sitten kyseessä duuri- tai molliasteikko.

Sointuanalyysistä ja harmoniaopista
on kirjoitettu lukemattomia oppaita.
Tässä yksi lisää...

“Soinnusta sointuun” tutustuttaa lukijan
klassisen musiikin sointumuotoihin,
modulaatiotekniikoihin ja hajasävelten
käyttöön barokin ajasta romanttisen
kauden alkuun.

Kirja sisältää runsaasti
nuottiesimerkkejä ja soveltuu – paitsi
oppilaitosten käyttöön – myös
itseopiskeluun. Sen esitystapa on
rennon mukaansatempaava
asiasisällöstä tinkimättä.

